

سۇئال

قۇللۇق قىلىشنىڭ (ئاللاھقا قۇللۇق قىلىش ۋە كىشىلەرگە قۇللۇق قىلىش) ئىسلامدىكى مەنىسىنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ بەرسەڭلار.

تەپسىلى جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن.

مۇسۇلمانلارنىڭ ئاللاھقا قۇللۇق قىلىشى بولسا ئۇ كىتابدا بۇيرىغان ھەمدە ئۇ سەۋەپلىك ئەلچىلەرنى ئەۋەتكەن نەرسىدۇر، ئۇ دەيدۇ:

بىز ھەقىقەتەن ھەر بىر ئۈممەتكە: **اللەغا ئىبادەت قىلىڭلار، شەيتاندىن (يەنى شەيتانغا، بۇتلارغا، كاھىنلارغا ئوخشاش ھەرقانداق مەبۇدقا ئىبادەت قىلىشتىن) يىراق بولۇڭلار** دەپ پەيغەمبەر ئەۋەتتۇق، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا اللە ھىدايەت قىلغانلىرىمۇ بار، گۇمراھلىققا تېگىشلىك بولغانلىرىمۇ بار. يەر يۈزىدە سەير قىلىپ يۈرۈپ (پەيغەمبەرلەرنى) ئىنكار قىلغانلارنىڭ ئاقبۇتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى كۆزىتىڭلار (36). [سۈرە نەھل:36]

ئەرەپ تىلىدىكى "ئۇبۇدىيەھ (قۇللۇق قىلىش)" دىگەن سۆز "تەئىبىد (باش ئەگدۈرۈش، بويسۇندۇرۇش)" سۆزىدىن كەلگەن. ئەببەدتۇ ئەتتەرىپق "دىگەن جۈملىنىڭ مەنىسى: "يولنى سىلىق، مىڭشىقا ئاسان قىلىدۇ" دىگەن بولىدۇ. بەندىنىڭ ئاللاھقا قۇللۇق قىلىشى ئىككى مەنىگە، كەك ۋە تار مەنىگە ئىگە. ئەگەر مەن "قۇل" سۆزى بىلەن ئەلمۇئەببەد، يەنى بويسۇندۇرۇلغۇچى دىمەكچى بولسام، بۇ كەك مەنىدە، ئۈستۈنكى ۋە تۆۋەنكى ئالەمدىكى بارلىق تۇيغۇسى بار ۋە يوق، جانلىق ۋە جانسىز، ھەركەتچان ۋە جىم، كاپىر ۋە مۇئمىن، سالىھ ۋە پاسىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، چۈنكى بارلىق مەخلۇقات ئاللاھ تەرىپىدىن بويسۇندۇرۇلغان ۋە ئۇنىڭ تىزگىنلىشى ئاستىدا، ھەمدە ئۇلارنىڭ ھەر بىرىنىڭ توختايدىغان چىكى بار.

ئەگەر مەن "قۇل" سۆزى بىلەن ئەلئابد يەنى، ئاللاھقا ئىبادەت قىلغۇچى ۋە ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنغۇچى دىمەكچى بولسام، بۇنىڭ مەنىسى تار مەنىدە كاپىرلارنى ئۆز ئىچىگە ئالمىغان پەقەت مۇئمىنلەرگىلا ئىشلىتىلىدۇ، چۈنكى مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ ھەقىقى قۇللىرى بولۇپ، ئۇنىڭ پەرۋەردىگارىلىقىنى، ئىلاھلىقىنى ھەمدە ئىسىم - سۈپەتلىرىنى يالغۇز ئۇنىڭغىلا مەنسۇپ قىلىدۇ، ئۇنىڭغا ھىچ نەرسىنى شىرىك قىلمايدۇ. ئاللاھنىڭ ئىبلىسنىڭ ھىكايىسىدە ئىيتىقىندەك :

ئىبلىس ئىيتتى: **پەرۋەردىگارم! سەن مېنى گۇمراھ قىغانلىقىڭ ئۈچۈن، يەر يۈزىدە ئادەم بالىلىرىغا (گۇناھلارنى) ئەلۋەتتە چىرايلىق كۆرسىتمەن، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئەلۋەتتە ئازدۇرىمەن (39).** ئۇلاردىن پەقەت تاللانغان بەندىلىرىڭلا بۇنىڭدىن مۇستەسنا (يەنى ئۇلارنى ئازدۇرالمىمەن) (40). اللە ئىيتتى: **بۇ مەن ساقلاشقا تېگىشلىك توغرا يولدۇر (41).** مېنىڭ بەندىلىرىمگە (يەنى ئۇلارنى ئازدۇرۇشقا) سېنىڭ كۈچۈڭ يەتمەيدۇ، پەقەت گۇمراھلاردىن ساڭا ئەگەشكەنلەرگىلا (سېنىڭ

كۈچۈك يېتىدۇ (42). [سۈرە تاش: 39-42]

ئاللاھ بىزلەرگە بۇيرىغان ئىبادەتكە كەلسەك، بۇ سۆز ئاللاھ ياقىتىرىدىغان ۋە خۇرسەن بولىدىغان سۆزلەر ۋە ئىش-
 ھەركەتلەرنى، ئاشكارا ۋە يۇشۇرۇن ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ ھەمدە ئۇنىڭغا قارشى ھەرقانداق نەرسىدىن مۇستەسنادۇر. بۇ
 ئىككى گۇۋاھلىق سۆزى، ناماز، ھەج، روزا، ئاللاھ ئۈچۈن جەڭ (جىھاد) قىلىش، ياخشى ئىشلارغا بۇيرۇش، يامان ئىشلاردىن
 توسۇش ھەمدە ئاللاھقا، پەرىشتىلەرگە، ئەلچىلەرگە، ۋە ئۇ دۇنياغا ئىشىنىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ ئىبادەتنىڭ ئاساسى ساپ
 نىيەتتۇر، شۇڭا ئىبادەت قىلغۇچىنىڭ نىشانى ئاللاھنىڭ يۈزىنى (رازىلىقىنى) ھەمدە ئۇدۇن يادىكى ئۆيىنى ئىزدەش بولۇشى كىرەك.
 ئاللاھ دەيدۇ :

پاكلىنىش ئۈچۈن مال- مۈلكىنى (ياخشىلىق يوللىرىغا) سەرپ قىلىدىغان ئادەم ئۇنىڭدىن (يەنى ئوتتىن) يىراق قىلىنىدۇ
 (17-18). ئۇنىڭ قىلغان ياخشىلىقى بىراۋنىڭ ياخشىلىقىنى ياندۇرۇش ئۈچۈن ئەمەس، پەقەت ئۇلۇغ پەرۋەردىگارىنىڭ رازىلىقى
 ئۈچۈندۇر (19-20). ئۇ (يەنى ئېھسان قىلغۇچى ئادەم) (پەرۋەردىگارىنىڭ بەرگەن مۇكاپاتىدىن) چوقۇم رازى بولىدۇ (21).
 سۈرە كىچە: 17-21].

شۇڭلاشقا، نىيەتنىڭ ساپ بولۇشى ئىنتايىن مۇھىم، سەمىمىيەتمۇ ھەم. شۇڭا مۇئىمىنلەر ئاللاھ بۇيرىغان نەرسىگە ئەگىشىشكە ،
 ئۇ چەكلىگەن نەرسىدىن ساقلىنىشقا تىرىشىدۇ، ئاللاھ بىلەن كۆرۈشۈش ئۈچۈن ئۆزىنى ھازىرلايدۇ، ئاجىزلىق ۋە ھورۇنلۇقنى
 تاشلايدۇ، ھەمدە كۆڭۈل خاھىشلىرىغا ئەگىشىشتىن ئۆزىنى تارتىدۇ، ئاللاھ ئىيتىدۇ :

ئى مائىنلەر! اللە دىن قورقۇڭلار، راستچىلار بىلەن بىللە بولۇڭلار. [سۈرە تەۋبە: 119].

ۋە شۇنىڭدەك پەيغەمبەرگە (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) ئەگىشىشمۇ ئىنتايىن زۆرۈر، شۇندا ئىبا دەت
 قىلغۇچى مەخلۇقنىڭ خاھىشى ياكى يىڭىلىشى بويىچە ئەمەس، بەلكى ئاللاھنىڭ بەلگىلەپ بەرگەن بويىچە ئۇنىڭغا ئىبادەت
 قىلىدۇ. مانا بۇ ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر مۇھەممەد (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) كە
 ئەگىشىشتىكى مەقسەت. ساپ نىيەتلىك بولۇش، سەمىمىي بولۇش ھەمدە پەيغەمبەرگە ئەگىشىشنىڭ ھەممىسى نا ھايتى
 زۆرۈردۇر. بۇ نەرسىلەر چۈشىنىشلىك بولغاندا، بۇ زۆرۈر نەرسىلەرگە قارشى ھەر قانداق نەرسە، يەنى كىشىلەرگە قۇللۇق
 قىلىش ئايدىڭ بولىدۇ. شۇڭا رىياخورلۇق كىشىلەرگە قۇللۇق قىلىشنىڭ بىر شەكلى؛ شىرىك كىشىلەرگە قۇللۇق قىلىشنىڭ بىر
 شەكلى؛ ئاللاھنىڭ بۇيرۇقلىرىغا سەل قاراش، كىشىلەرنىڭ ئالقىشىغا ئىرىشىش ئۈچۈن پەرۋەردىگارىنى غەزەپلەندۈرۈش
 كىشىلەرگە قۇللۇق قىلىشنىڭ بىر شەكلى. ئۆزىنىڭ نەپسى- خاھىشىغا ئەگىشىشنى پەرۋەردىگارىغا بويسۇنۇشنىڭ ئالدىغا
 قويۇۋالدىغان ھەرقانداق ئادەم ئاللاھقا قۇللۇق قىلىش چىگرىسىدىن يىراقلاشقان ھەمدە توغرا يولدىن بۇرۇلۇپ كەتكەندۇر.
 شۇڭلاشقا پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن: "تىللاننىڭ قۇلىنى پالاكەت باستى
 ، يامبۇنىڭ قۇلىنى پالاكەت باستى، نەپىس كىيىمنىڭ قۇلىنى پالاكەت باستى، دۇخاۋىنىڭ قۇلىنى پالاكەت باستى. ئۇنىڭغا بىر
 نەرسە بىرىلسە خۇش بولىدۇ، ئەگەر بىرىلمىسە خاپا بولىدۇ. ئۇنى پالاكەت باستى! ئەگەر ئۇنىڭغا بىر تال تىكەن كىرىپ كەتسە
 ئۇنى ھەرگىز ئىلىۋېتەلمەيدۇ."

ئاللاھقا قۇللۇق قىلىش - شەرەپ، ھەرگىزمۇ خارلىق ئەمەستۇر، خۇددى شائىر ئىبىتقاندىكە:

مىنىڭ ھۆرمىتىم ۋە ئىززىتىمنى ئاشۇردى بىر نەرسە. شۇنىڭ بىلەن قەدىمىم يەتتە قىز يۇلتۇزغا يېقىنلاشتى . ئۇ بولسىمۇ مەن سىنىڭ "ئى مىنىڭ قۇللىرىم" دىگەن سۆزۈڭنىڭ ئىچىدە بولدۇم ھەمدە سەن ئەھمەدنى پەيغەمبىرىم قىلدىڭ. "

ئاللاھتىن بىزنى سالىھ قۇللىرى ئىچىدە قىلىشىنى سورايمىز. ئاللاھ پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەدنى تەرىپلىسۇن ۋە ئامان قىلسۇن.